

Krystyna Muzalewska, Małgorzata Solińska

O nową jakość kształcenia na studiach ekonomicznych

Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy 2,
291-295

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O NOWĄ JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA NA STUDIACH EKONOMICZNYCH

Jakość kształcenia jest obecnie jednym z priorytetów uczelni, wokół którego koncentrują się inne działania. W wymiarze zewnętrznym zapewnienia jakości kształcenia Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy dokłada starań do tworzenia zintegrowanego Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego poprzez wdrażanie wytycznych Strategii Lizbońskiej i Procesu Kopenhaskiego. Uczelnia realizuje założenia Procesu Bolońskiego, który dąży do wprowadzenia studiów dwu- i trzystopniowych. W celu zapewnienia uznawalności tych studiów na każdym etapie przez inne ośrodki akademickie stosuje się m.in. takie narzędzia jak suplement do dyplomu oraz ECTS. Stosowanie systemu punktowego wspiera krajową i europejską ramową strukturę kwalifikacji przyczyniając się do poprawy mobilności kadry dydaktycznej, studentów oraz programów kształcenia. Uczelnia działa również w zgodzie z Ustawą Prawo o Szkolnictwie Wyższym, która realizuje zalecenia Procesu Bolońskiego. W wymiarze społecznym Procesu Bolońskiego, biorąc pod uwagę, że edukacja odgrywa bezprecedensową rolę w tworzeniu społeczeństwa zintegrowanego, KPSW zapewnia dogodne warunki i zachęca do studiowania osoby starsze i niepełnosprawne. W ramach promocji informacji dotyczących międzynarodowej mobilności uczelnia współorganizowała Seminarium Bolońskie, które odbyło się w 2008 w Bydgoszczy. Podczas spotkania poruszono między innymi kwestię uznawalności studiów w oparciu o system ECTS.

Posługiwanie się systemem punktów ECTS sprzyja tworzeniu przejrzystych reguł dotyczących zaliczania okresu studiów na uczelniach zagranicznych oraz umożliwia porównywanie efektów kształcenia na poziomie krajowym i międzynarodowym. Katalog ECTS Wydziału Ekonomii zamieszczony jest na stronie internetowej uczelni zarówno w języku polskim, jak również w języku angielskim. Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy realizuje dwustopniowy system studiów i docelowo planuje uruchomienie studiów magisterskich na kierunku ekonomia. Absolwenci studiów licencjackich na Wydziale Ekonomii

uzyskują zgodną ze standardami liczbę punktów ECTS i mogą podjąć studia drugiego stopnia zarówno w kraju jak i za granicą. Uczestnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w programie LLP Erasmus, który jest międzynarodowym program edukacyjnym o zasięgu europejskim, wpływa w sposób zasadniczy na internacjonalizację oraz podnoszenie jakości kształcenia zarówno uczelni, jak i poszczególnych wydziałów.

W związku z zamiarem poszerzenia oferty edukacyjnej, na Wydziale Ekonomii przygotowano w języku angielskim semestralny program studiów z zakresu nauk ekonomicznych dla studentów uczelni partnerskich, w którym mogli wziąć udział studenci polscy. Na bazie tego doświadczenia planuje się obecnie wprowadzenie anglojęzycznej ścieżki studiów na Wydziale Ekonomii, która w sposób zasadniczy poszerzy ofertę uczelni. Biorąc pod uwagę uniwersalność języka angielskiego w dziedzinie biznesu kierunek ekonomia z wykładowym językiem angielskim stanowi atrakcyjną pozycję zarówno dla studentów zagranicznych jak i polskich. W celu podniesienia kwalifikacji kadry oraz oferty programowej uczelni zorganizuje specjalistyczny kurs języka angielskiego z zakresu ekonomii.

W związku z wypracowaniem wewnętrznych mechanizmów, Uczelniany System Oceny Jakości Kształcenia stanowi wielostronne, celowe i odpowiednio ukierunkowane narzędzie pomiaru efektywności uczelni, uwzględniające opinie kierownictwa uczelni i kierownictwa merytorycznych jednostek organizacyjnych oraz podmioty różnych ogniw społeczności akademickiej. Obszary objęte wewnętrzną oceną jakości kształcenia to: potencjał dydaktyczny, proces dydaktyczny oraz efekty dydaktyczne. Okresowe przeglądy planów i programów nauczania oraz ich efekty są przedmiotem zebrań zakładów naukowych, ich rezultatem są przedstawione plany i programy nauczania, które uzyskały również akceptację studentów. Nauczyciele akademicy zgodnie z wymogami regulaminu studiów przedstawiają kryteria oceniania wiedzy studentów na pierwszych zajęciach.

Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych mają możliwość wypowiedzenia się w badaniu ankietowym na temat funkcjonowania: dziekanatu wydziału, sekcji stypendiów i pomocy materialnej dla studentów, kwestury, biblioteki i działu praktyk studenckich oraz oceny wirtualnego dziekanatu i strony internetowej. Ocena pracy nauczycieli odbywa się w różnych formach. Sprawdzoną już formą oceny jest opinia studentów wyrażana w kwestionariuszach ankiety w ramach badań oceny jakości kształcenia dla poszczególnych przedmiotów, zgodnie z Uczelnianym Systemem Oceny Jakości Kształcenia. Studenci po każdym semestrze zajęć wypełniają ankiety oceniające zajęcia dydaktyczne. Pytania zawarte w ankietach zostały ustalone przez zespół składający się ze studentów i pracowników wydziału. Ankiety zbierane są przez studentów poszczególnych roczników.

Wyniki badań są przedmiotem analizy na zebraniu pracowników Wydziału i w poszczególnych zakładach. W skład Wydziałowej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia wchodzi pracownicy Wydziału, a także studenci. Inną formą oceny wiedzy, metod i form dydaktycznych asystentów i wykładowców jest ich uczest-

nictwo w egzaminach ustnych prowadzonych przez profesorów, co umożliwi sprawdzanie własnej i studentów wiedzy oraz poznanie sposobu oceniania studentów. Stosowana jest także praktyka analizowania treści programów nauczania poszczególnych przedmiotów oraz proponowanej literatury, opracowywanych przez nauczycieli akademickich i przedstawianych w sylabusach.

W ramach realizowanego przez KPSW projektu pt. „Internacjonalizacja oraz podnoszenie kultury jakości kształcenia jako źródła reformy instytucjonalnej” oraz wychodząc od Uczelnianego Systemu Oceny Jakości Kształcenia w lipcu 2009 powołano Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia. Projekt zakłada rozwój kultury jakości dotyczący tworzenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na KPSW. Realizacja projektu bazować będzie na stworzeniu procedur, w ramach których instytucje szkolnictwa wyższego mogą rozwijać się i monitorować skuteczność swoich systemów zapewnienia jakości.

Działania dotyczące jakości kształcenia oparte będą o określenie strategii w zakresie jakości i standardów, udział pracodawców w systemie zapewnienia jakości i oceny wyższego wykształcenia oraz organizację systemu zapewnienia jakości. Jak wspomniano wcześniej istotny element oceny jakości stanowi powołanie i zorganizowanie międzywydziałowej placówki naukowej jako elementu koordynującego: „Zakładu Ewaluacji Jakości Kształcenia”, oraz powołanie organu wykonawczego w pionie rektora – Biura ds. Oceny Jakości Kształcenia. W ramach Biura przewiduje się zaangażowanie studentów w zapewnienie jakości kształcenia oraz opracowanie sposobów wdrażania, monitorowania i korygowania działań.

Cele powyższych działań to rozwój i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej uczelni, wprowadzenie systemu zapewnienia jakości na KPSW i przystosowanie uczelni do prowadzenia procesu kształcenia opartego o budowanie nowych programów studiów w oparciu o efekty kształcenia. Rezultaty realizacji powyższych działań to rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania do wejścia na europejski rynek pracy, poprzez zapewnienie odpowiedniego systemu jakości kształcenia.

W ramach projektu przewidywane jest stworzenie strategii w zakresie jakości i standardów kształcenia, organizowanie spotkań z potencjalnymi pracodawcami w celu oceny i weryfikacji kompetencji zawodowych absolwentów. Organizacja systemu zapewnienia jakości będzie odbywała się poprzez międzywydziałowy „Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia”, który będzie miał za zadanie opracowanie metodyki badań ewaluacyjnych i przygotowanie końcowej ekspertyzy. Powołanie organu wykonawczego w pionie Rektora ds. Kształcenia – Biuro ds. Oceny Jakości Kształcenia, pozwoli przeprowadzić badania wśród studentów, jednocześnie angażuje samorząd studencki w zapewnienie jakości kształcenia.

Rezultaty realizacji powyższych działań to: opracowanie nowych treści programowych w programach nauczania, diagnoza strategiczna i opracowanie ogólnej strategii w zakresie jakości i standardów wdrażanej przez KPSW, rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego ze szczególnym uwzględnieniem przygoto-

wania do wejścia na europejski rynek pracy, poprzez zapewnienie odpowiedniego systemu jakości kształcenia. Po przeprowadzeniu powyższych działań zostanie przygotowana publikacja zawierająca opis wystandaryzowanych narzędzi oraz wniosków z ewaluacji kształcenia. Określenie strategii w zakresie oceny jakości i standardów zapewni wdrożenie uczelnianego systemu jakości kształcenia oraz regularny monitoring tego programu. Zakres działań Zakładu będzie obejmował projektowanie i standaryzację arkuszy ewaluacyjnych studenta w zakresie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, seminariów i obsługi administracyjnej (dziekanaty, dział kształcenia, biuro rekrutacji).

Na zadania Zakładu Ewaluacji Jakości Kształcenia będzie składało się m.in. przygotowanie projektów arkuszy ewaluacyjnych na podstawie studiów literatury przedmiotu, ocena trafności fasadowej pozycji kwestionariusza metodą sędziów kompetentnych, wydruk kwestionariuszy, dobór próby celowej studentów do badań standaryzacyjnych na wszystkich wydziałach uczelni, kodowanie wyników badań do obróbki danych w pakiecie Statistica, projektowanie metod analizy rzetelności kwestionariusza, ocena trafności kwestionariusza. Na końcowym etapie przewiduje się przygotowanie sprawozdania ewaluacyjnego w zakresie oceny jakości kształcenia.

Harmonogram działań w zakresie Zakładu Ewaluacji Jakości Kształcenia obejmuje m.in. wykonanie badań pilotażowych obejmujących grupę 250 studentów, wykonanie badań głównych, którymi objęte zostanie 2000 studentów studiów: stacjonarnych, niestacjonarnych, pierwszego i drugiego stopnia na pięciu wydziałach uczelni. Zorganizowane zostaną trzy seminaria z pracodawcami celem określenia pożądanych kompetencji zawodowych, jak również seminarium naukowe dla szkół wyższych w Bydgoszczy, którego przedmiotem będzie ewaluacja jakości kształcenia.

Zadaniem Biura ds. Oceny Jakości Kształcenia, jako jednostki wykonawczej będzie ocena przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych. W tym wśród studentów przeprowadzone zostały ankiety, na podstawie opracowanego kwestionariusza na temat oceny treści programowych i pracowników dydaktycznych. Dodatkowo zostanie wykonana hospitacja wybranych zajęć dydaktycznych. Z zamiarem podniesienia poziomu dydaktycznego wprowadzony zostanie kwestionariusz samooceny nauczyciela akademickiego. Analiza powyższych materiałów pozwoli opracować strategię w zakresie jakości i standardów kształcenia.

Wkład w podnoszenie jakości na Wydziale Ekonomii ma kadra akademicka biorąca udział w międzynarodowych konferencjach i seminariach. Pracownicy dydaktyczni Wydziału prowadzą również wykłady w zagranicznych uczelniach partnerskich w ramach mobilności kadry akademickiej. Wyjazdy kadry dydaktycznej podnoszą jakość kształcenia poprzez wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Na Wydziale Ekonomii odbywają się wykłady otwarte z udziałem zaproszonych prelegentów. KPSW gościła m. in. byłego ministra spraw zagranicznych RP prof. dr hab. S. Mellera. Wydział współpracuje również z przedstawicielami kadry akademickiej z uczelni partnerskich, którzy prowadzą gościnnie

konwersatoria i wykłady. W roku 2008 Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy opublikowało pierwszy tom Roczników Ekonomicznych KPSW zawierający materiały z badań oraz opatrzone streszczeniami w języku angielskim rozprawy i studia. Publikacja będzie kontynuowana w latach następnych. Ponadto wykładowcy KPSW mają możliwość zamieszczania swych publikacji w czasopismach naukowo-praktycznych oraz w materiałach pokonferencyjnych krajowych i zagranicznych.

*Dr Krystyna Muzalewska
Mgr Małgorzata Solińska
Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa
w Bydgoszczy
ul. Piotrowskiego 12-14
85-098 Bydgoszcz
dziekanat@kpsw.edu.pl*